

DAUGAVPILS STROPU PAMATSKOLA – ATTĪSTĪBAS CENTRS

Lasītprasmju veicināšana bērniem ar
funkcionāliem attīstības traucējumiem
speciālās pirmsskolas izglītībā.

19.12.2024.

Lasīšanas mācīšanas posmi

Skolotājs logopēds Svetlana Lazovika

Kā pareizi mācīt patskaņus un līdzskaņus

- Vispirms mācāmies patskaņus:
A, I, E, U, O, Ā, Ī, Ē, Ū.
- Pēc tam mācāmies līdzskaņus: M, L, N.

Svarīgi: izrunāt līdzskaņus vajag tikai ar skaņām, tas ir ne viss Me, ne Em, bet vienkārši «M».

Apgūtā māteriāla atkārtošana

- Obligāti, katrā nodarbībā atkārtojam iepriekš apgūto mācību materiālu, tas ir, tās skaņas, kuras mēs mācījāties iepriekšējās nodarbībās. Mācību vielas nostiprināšana ļaus izstrādāt bērnam pareizu lasīšanas mehānismu.

Zilbju lasīšana

- Kad skaņas ir apgūtas, mums ir nepieciešams iemācīt bērnu lasīt pa zilbēm.

- Izskatīsim zilbi «Ma».

Pirmais burts zilbē - «M» - skrien pie otrā burta - «a». Lūk tādā veidā ir jā māca bērnu lasīt pa zilbēm: «M-m-m-ma-a-a-a-a» - «M-m-m-ma-a-a-a-a». Bērnam ir jāsaprot, ka pirmais burts skrien pie otrā burta, un galarezultātā burti apvienojas kopā, atrodas cieši viens pie otra.

Mācāmies vienkāršas zilbes

- Pirmās zilbes, kuras mums būtu jāiemāca bērniem, ir jābūt vienkāršām zilbēm, kas sastāv no divām skaņām, piemēram: MA, LA, PA, LO, PO.
- Bērnam ir jāsaprot, kādā veidā skaņas veidojas par zilbēm, kā arī ir jāsaprot algoritms lasīšanai pa zilbēm.

Uzziniet vairāk sarežģītu zilbju

- Nevajag sasteigt lasīšanu pa vārdiem. Ieteicams ilgāk nostiprināt lasīšanu pa zilbēm, lai bērns apzināti saprastu zilbju sastādīšanas mehānismu, un tad jau no tām –vārdu. Tātad ,kad bērns sāka lasīt pa zilbēm , kas sastāv no diviem burtiem, jāsāk dot bērnam nedaudz sarežģītākas zilbes, kur patskaņi atrodas priekšā līdzskaņiem: AV, OM, UZ, EL

Mēs iemācam lasīt pirmos vienkāršos vārdus

- Droši var dot bērniem iespēju sākt lasīt pirmos nesarežģītus vārdus:

MĀ-TE,

MĀ-JA,

DA-BA,

BI-TE.

Novērojam skaņu izrunu

- Lai bērns varētu labi lasīt, obligāti ir jāseko pirmo zilbju izrunai.

Tāpēc: ja jūs mācat bērnu lasīt, tad jā māca uzreiz pareizi- neatļaut bērnam dziedāt visu pēc kārtas, obligāti veikt pauzes starp vārdiem un it sevišķi starp teikumiem. Uzreiz mācīt bērnu tā: nodziedāja vārdu, pauze, nodziedāja otro, pauze. Vēlāk viņš pats spēš saīsināt pauzes, bet sākuma stadijā viennozīmīgi veikt pauzes.

Mācīšanās rotaļājoties

- Nav jācenšas uzreiz mācīt bērnu, lai viņš lasa raiti un izteiksmīgi. Pirmkārt, viņam patstāvīgi jāiemācās salikt zilbes, lasīt tās grāmatās, veidot vārdus un teikumus, vienkārši pārvaldīt lasīšanas tehniku. Sākumā lai tas ir lēnāk un sarežģītāk priekš viņa. Skolotāja pienākums pakāpeniski, mierīgi un klusītiņām labot viņa kļūdas, it kā rotaļājoties. Spēle-tas ir relaksējošs process, bērnam neveidojas stress.

Pirmais posms: pirms-burtiskais, skaņu apmācības periods

- Bērnām parāda, kā «būvējās» runa no skaņām. Pieaugušais spēlē ar bērnu skaņu spēles, lai noteiktu skaņu izcelšanu vārdos.

Skaņas attēlojums

Pieaugušais bērnam uzdot jautājumus, piemēram:

- - Ka bite rosās? (Ž-ž-ž!)
- Kā čūska šņāc? (Š-š-š!)
- Kā vilciens brauc? (U-u-u!)

Veikals

- Pieaugušais-pārdevējs, bet bērns –pircējs, kurš «atnāk» uz veikalu, lai izvēlētos sev kaut ko no precēm. Par pirkumu ir jāsamaksā ar vārda pirmo skaņu. Piemēram, ja bērns vēlas nopirkt apelsīnu, tad viņam ir jāsaka "A".

Otrais posms: vārdu skaņas sastāva noteikšana

- Bērnu māca noteikt no kādām skaņām (patskaņiem vai līdzskaņiem) sastāv vārds, atšķirt cietu un mīkstu līdzskaņu pāri: ļ, ņ, ķ, ģ.

Trešais posms: vārda skaņu analīze

- Bērnu māca izrunāt visas skaņas vārdos no trim-piecām skaņām un fokusēt ar mikroshēmas palīdzību (kartona gabaliņi, pogas, mozaīka).

Skaņu nams

- Pieaugušais zīmē «istabas» priekš skaņām. Piemēram: priekš vārda» suns» vajag zīmēt māju no četrām istabām: četri kvadrāti.
 - Katrā istabā ir jādzīvo skaņai, mēs tās bērns izrunā skaņu, kurš »dzīvos» šajā istabā, un liek uz kvadrāta:
 - S, U, N, S.

Ceturtais posms: burtu apmācības periods

- Bērnu iepazīstina ar skaņu alfabētisko apzīmējumu, ar attēla alfabēta palīdzību, ar kubiņiem vai saliek burtu no salmiņiem, šņorēm, akmeņiem, pogām, zīmējot burtus uz sniega vai uz smiltīm, uz miglota loga, atrodot pazīstamus burtus veikalu uzrakstos. Tas viss palīdz mācību procesu padarīt interesantu un neuzbāzīgu.

Skaņu loto

- Pieaugušais bērniem izdala kartītes, kur ir attēloti dažādi priekšmeti, augļi, dārzeņi vai dzīvnieki. Tad skolotāja parāda bērniem zināmu burtu un jautā:

Pie kura ir vārds, kas sākas ar šo burtu?

Pabeidz zīmēt burtu!

- Pieaugušais zīmē drukāto burtu elementus, bet bērnam ir jāpabeidz uzzīmēt nepabeigto, lai sanāktu burts.

Piektais posms: zilbju apvienošana vārdos

- Bērna apmācības sākumā zilbe ir lasīšanas pamatvienība. Māciet bērnu lasīt zilbes garumā, it kā tās «dziedot» ("MMAA-ŠŠĪ-NNAA"). Uzkrājiet kartītes ar burtiem, lai bērns cenšas salikt vārdus, kurus piedāvā skolotāja.

"Burvju aplis"

Spēles virsma ir ciets disks ar maināmiem attēliem. Katrs disks ir sadalīts sektoros, kuros attēloti objekti, kas sākas ar noteiktu skaņu vai burtu. Bērns izvēlas attēlu un izpilda uzdevumu, kas saistīts ar šo skaņu, burtu vai vārdu izrunu.

Uzdevumu piemēri:

Atrodiet skaņu:

- Nosauciet vārdu, kas satur [A] skaņu.
- Nosakiet, kur vārdā "kaķis" atrodas [A] skaņa – sākumā, vidū vai beigās?

Padomājiet kādu vārdu:

- Padomājiet par vārdu, kas sākas ar [L] skaņu.
- Nosauciet vārdu, kas beidzas ar skaņu [A].

Saskaitiet skaņas:

- Pasakiet vārdu "lapsa" un saskaitiet, cik skaņas tajā ir.

Atrodiet nepāra vārdu:

- Pieaugušais izrunā virkni vārdu, un bērnam jāatrod nepāra vārds (piemēram: "sīpols", "laka", "mežs", "karote" – "mežs" ir nepāra, jo tam nav [L] skaņas).

Izveidojiet teikumu:

- Izveidojiet teikumu ar vārdu, kas ir izvēlēts diskā (piemēram, "bumba").

Uzzīmējiet burtu:

- Uzzīmējiet burtu, kas atbilst dotajai skaņai (piemēram, [M]).

Gandrīz BINGO!

Kā spēlēt:

1. Katrs bērns saņem kartīti ar tabulu (parasti 3×3 vai 4×4) un dažādām bildēm.
2. Vadītājs (audzinātājs vai viens no bērniem) izvelk nejaušu burtu un skaļi nosauc to.
3. Ja bērnam uz kartītes ir tāds pats burts, viņš to aizklāj ar kartīti.
4. Pirmais, kurš aizklāj veselu rindu klie dz "BINGO!" un uzvar.
5. Var turpināt spēli, līdz ir vairāki uzvarētāji

Pirmsskolas izglītības skolotāja
Larisa Jakovļeva

“Pirmo skaņu spēle”

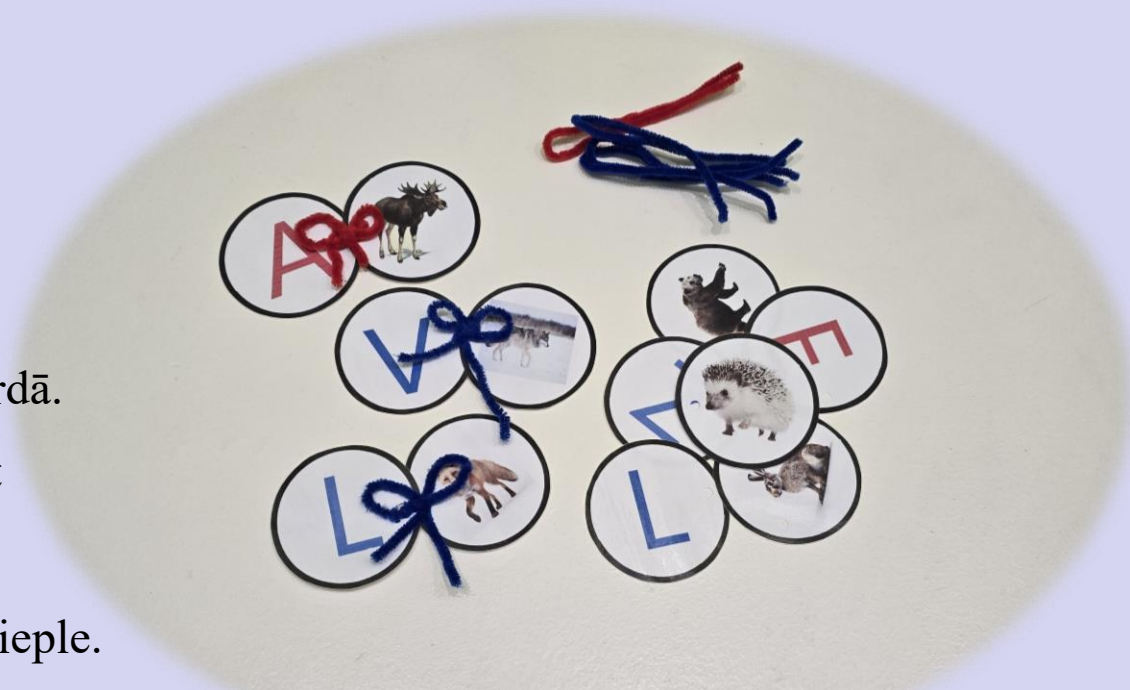
Sasniedzamais rezultāts:

Bērns saklausa pirmo skaņu vārdā.

Mērķis: saklausīt un diferencēt skaņas vārda sākumā.

Materiāli: Laminētas bildes, stieple.

Spēles gaita: Bērns izvelk kādu kartīti ar attēlu. Nosauc attēlā redzamo dzīvnieku, vingrinās saklausīt katra vārda pirmo skaņu un ar krāsaino stiepli piestiprina attēlu pie attiecīgā burta.

Skolotājs logopēds Svetlana
Lazovika

“Sastādi mājdzīvnieku nosaukumus”.

Sasniedzamais rezultāts:

Sastāda mājdzīvnieku nosaukumus no burtiem.

Materiāli: Laminētas kartītes, vāciņi.

Spēles gaita: Bērns izvēlas kartīti ar mājdzīvnieka nosaukumu. No visiem vāciņiem ar burtiem viņam ir jāatrod tādas pašas burtus un jā sastāda tādu pašu mājdzīvnieka nosaukumu.

Skolotājs logopēds Svetlana
Lazovika

“Sastādi vārdu no kauliem”.

Sasniedzamais rezultāts:
Sastāda vārdus no zīlēm.

Materiāli: Rotaļlieta-suns,
laminētas bildes.

Spēles gaita: Bērnām ir jāsaliek
no kaulu divām pusēm veselu
vārdu

Skolotājs logopēds Svetlana
Lazovika

“Burtu koks.”

Sasniedzamais rezultāts:

Iegaumē burtus.

Materiāli: Laminētas bildes, plastmasas vāciņi ar burtiem.

Spēles gaita: Bērnām vajag atrast atbilstošu vāku ar burtu, nosaukt to un uzlikt uz koka.

Skolotājs logopēds Svetlana
Lazovika

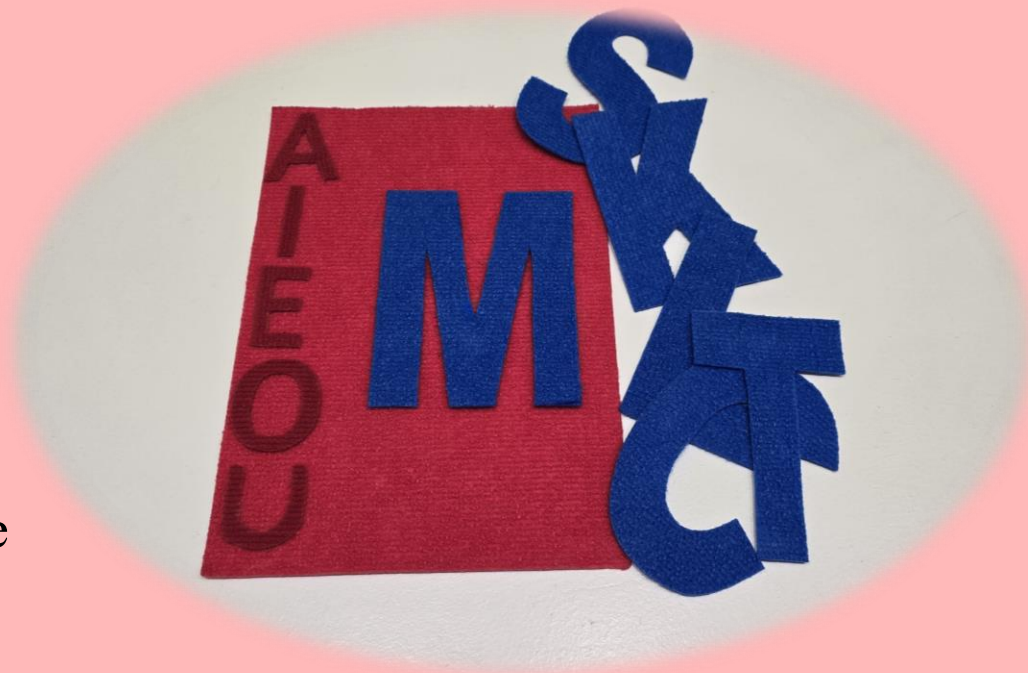

“Izlasi atvērtas zilbes”.

Sasniedzamais rezultāts:

Bērns prot izlasīt atvērtas zilbes (AM; IM; EM; OM; UM).

Spēles gaita: Izmantojot pirkstu, bērns ved patskani pie līdzskaņa un izlasa atvērtu zilbi (piem. AM utt.).

Skolotājs logopēds Svetlana
Lazovika

“Aizraujošas puzles”.

Sasniedzamais rezultāts:

Bērns prot salikt bildi un izlasīt vārdu, kurš sanāca.

Materiāli: Laminēti, krāsaini attēli no 4-5 daļām.

Spēles gaita: Bērns sastāda attēlu, zem kuras atrodas burti.

Pēc tam izlasa vārdu, kurš sanāca no saliktās puzles.

Skolotājs logopēds Svetlana
Lazovika

Z. Novicka, direktores vietnīša
S. Lazovika, skolotājs logopēds
I. Jukša, speciālais pedagogs
L. Jakovļeva, pirmsskolas
izglītības skolotāja

PALDIES PAR UZMANĪBU!

Veiksmi darbos!

